Ion de Liviu Rebreanu

Tema și viziunea despre lume într-un roman realist și social, obiectiv și modern

Scrie un eseu de 2 - 3 pagini, în care să prezinți tema și viziunea despre lume, reflectate într-un roman studiat. În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- C1. Evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea romanului studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- C2. Comentarea a două secvențe relevante pentru tema romanului studiat;
- C3. Analiza a două elemente de structură, compoziție și de limbaj, semnificative pentru romanul studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații spațiale și temporale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanțele comunicării narative, registre stilistice, limbaj etc.)

marative, registre stillstree, lillion etc.)	
Cerința-reper	Dezvoltarea
I. Introducere	Romanul realist interbelic debutează sub auspiciile lui Liviu Rebreanu, care oferă prin romanul <i>Ion</i> (1920) "cea mai puternică creație obiectivă a literaturii române" (E. Lovinescu). Textul este o capodoperă datorită îmbinării unei teme rurale, cu elementele realiste și tehnica modernă de construcție a personajului. Nucleul romanului este reprezentat de nuvelele anterioare <i>Zestrea</i> și <i>Rușinea</i> care transfigurează întâmplări din viața satului transilvănean și a cunoscut un proces de elaborare complex care a durat 7 ani.
C1. Evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea romanului studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;	
II. Argumentarea	
C1 Încadrarea într-o a. Specia romanului	Opera literară <i>Ion</i> ilustrează specia romanului prin amploarea acțiunii, desfășurată pe mai multe planuri, cu un conflict complex în care sunt implicate personaje numeroase.

mai multe planuri, cu un conflict complex în care sunt implicate personaje numeroase. Face parte dintr-o trilogie pe tema pământului care urmăreste să surprindă conditia țăranului în toată complexitatea ei. Pentru Rebreanu literatura trebuie să fie creație de oameni și de viață.

b. Curentul realist

Viziunea realist-obiectivă se realizează prin tematica socială, obiectivitatea perspectivei narative, personajele ce apartin unor categorii sociale, veridicitate, verosimilitate și tehnica detaliului seminificativ, stilul sobru și impersonal.

O primă trăsătură a curentului realist este **veridicitate** cu care sunt fixate coordonatele spatiale Cârlibaba, Someșul, care se împletesc cu toponime simbolice cu valoare premonitorie "Cișmeaua Mortului", "Râpele Dracului".

Verosimilitatea actiunii si a personajelor este generată de sursele de inspirație ale romanului, mai exact gestul unui țăran care se apleacă și sărută pământul, discuția cu Ion Boldijar al Glanetasului, un tăran istet și vrednic împovărat și dezamăgit de faptul că nu are pământ, dar și istoria unei fete bogate pe nume Rodovica, ce rămâne însărcinată cu cel mai sărac flăcău din sat și este bătută de tatăl ei.

c. Roman monografic

Caracterul monografic al romanului constă în surprinderea diverselor aspecte ale lumii rurale: obiceiuri și tradiții (nașterea, nunta, înmormântarea), relații socio-economice (stratificarea socială), relații de familie și instituțiile (biserica și școala).

C2. Comentarea a două secvențe relevante pentru tema romanului studiat;

1.Tema

Tema este problematica pământului, analizată în condițiile socio-economice ale satului ardelenesc de la începutul secolului al XX-lea. Romanul prezintă lupta unui țăran sărac pentru a obține pământ, într-o societate în care statutul social se stabileste în funcție de avere. Tema centrală este dublată de **tema iubirii** care satisface nevoia de posesiune carnală a protagonistului.

Tematica romanului este complexă: socială (evidentierea relatiilor de tip capitalist, a mentalității satului ardelenesc potrivit căreia omul respectat este cel bogat); de familie (Glanetașu, Herdelea, Baciu, Bulbuc); erotică(Ion-Florica); a cuplului Ion-Ana (din

2.Scene reprezentative a. Scena horei

interes), George-Florica, Zaharia-Maria, Laura-George; **psihologică**(analizarea stărilor, trăirilor, reacțiilor, atitudinilor, gesturilor, sentimentelor eroilor), condiția intelectualului rural (învățătorul Herdelea, părintele Belciug).

Scena horei

Acțiunea romanului începe într-o zi de duminică, în care locuitorii satului Pripas se află **la horă**. Tema socială este susținută de elementele de descriere a dansului *someșana*, a portului popular, ce constituie o pagină etnografică memorabilă.

Așezarea participanților reflectă **relațiile sociale** în funcție de averea fiecăruia. Pe de o parte este categoria țăranilor bogați din care fac parte primarul și fruntașii satului, iar pe de altă parte este categoria țăranilor mijlocași și a celor "sărăntoci". În satul tradițional, lipsa pământului este echivalentă cu lipsa demnității, fapt redat de atitudinea lui Alexandru Glanetașu, tatăl lui Ion, care trage cu urechea și dorește să se amestece în vorbă cu bogătasii, dar care se sfieste "ca un câine la usa bucătăriei".

Fetele și flăcăii se lasă prinși în această horă a sorții, prefigurându-se noile cupluri. Fetele nepoftite privesc cu regret dansatorii, iar femeile căsătorite vorbesc despre gospodărie. Deoparte, stau "mamele și babele" care supraveghează tinerii și aranjează posibilele căsătorii.

O nouă categorie, cea a **intelectualilor**, se prefigurează odată preotului Belciug și a familiei învățătorului Herdelea, care doar privesc "petrecerea poporului", fără a se amesteca

b. Scena sărutării pământului

Raportarea protagonistului la pământ este surprinsă în al doilea capitol, intitulat "Zvârcolirea". O altă scenă ce scoate în evidență dragostea lui Ion pentru acesta este: "Glasul pământului pătrundea năvalnic în sufletul flăcăului, ca o chemare, copleşindu-l". Natura în zorii zilei îi trezește sentimentul umilinței și al înfricoșării în fața "uriașului" care îl impresionează: "Cât pământ, Doamne!..."

Ipostaza umilă este urmată de mândria de a stăpâni "tot cuprinsul", ipostaza de stăpân al pământurilor. Scena **sărutării pământului** reprezintă împlinirea obsesiei flăcăului de a avea pământ. Protagonistul cade în genunchi și sărută cu voluptate pământul, într-un gest simbolic de suprapunerea a celor două obsesii (iubirea și pământ). Istinctul de posesiune, iubirea refulată petru Florica iese la iveală, după ce primește pământurile de la Vasile Baciu "se lăsă în genunchi, își coborî fruntea și-și lipi buzele cu voluptate de pământul ud. Şi-n sărutarea aceasta grăbită simți un fior rece, amețitor..." Naratorul sugerează sfârșitul tragic prin comparația "ca niște mănuși de doliu", soarta omului fiind amenintată permanent de moarte.

Când Ion află că Florica se mărită cu George, se simte de parcă cineva i-ar fi luat "cea mai bună delniță de pământ". Se poate vorbi deci de un personaj "bolnav" de obsesia de a avea pământ. Semnificația scenei este aceea că, pentru Ion, pământul este vital, ca îi este " mai drag decât o mamă".

C3. Analiza a două elemente de structură, compoziție și de limbaj, semnificative pentru romanul studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații spațiale și temporale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanțele comunicării narative, registre stilistice, limbaj etc.)

1. Titlul

Titlul este dat de numele protagonistului, care devine un exponent al țărănimii prin dragostea lui pentru pământ, dar care este individualizat prin modul în care îl obține. Folosind tehnica basoreliefului, autorul profilează drama unui tânăr în confruntarea cu o societate în care demnitatea personală este dependentă de statutul material. George Călinescu remarcă faptul că toți flăcăii satului sunt "varietăți de Ion".

2.Perspectiva narativă

Naratorul este omniscient, impersonal (persoana a III-a), își asumă punctul de vedere al personajelor prezentându-le dramele, dar nu formulează sentințe, nu emite judecăți, nu empatizează cu ele. Impasibilitatea naratorului în fața vieții devine și mai impresionantă în fața morții: sinuciderea Anei, moartea violentă a lui Ion sunt prezentate cu indiferență și detașare.

Naratorul cunoaște destinele eroilor și plasează indicii ("ca niște mănuși de doliu"), semne și simboluri care le anticipează devenirea ("crucea strâmbă"). El propune cititorului o lume ficțională creată în concordanță cu mecanismele realității, pe care nu o

3. Simetria incipitexcipit

copiază, ci o reface prin analogie.

Concepția autorului despre roman, înțeles ca un **corp geometric perfect**, se reflectă artistic în **structura circulară** a textului, închizând în paginile sale un univers rural stratificat social, economic si cultural.

Simetria incipitului cu finalul se realizează prin descrierea drumului, care intră și iese din satul Pripas, simbolizând intrarea și ieșirea din universul ficțional. Personificat, drumul are semnificația simbolică a destinului. Descrierea inițială a drumului, supusă convenției realiste a veridicității (prin abundența toponimelor), îl introduce pe cititor în viața satului ardelean de la începutul secolului al XX-lea. Folosind tehnica detaliului semnificativ, naratorul își focalizează atenția asupra crucii strâmbe de la marginea satului, pe care este răstignit un Hristos de tinichea ruginită, cu "o cununiță de flori veștede la picioare". Se anticipează absența spiritualității și destinul tragic al protagonistului. Excipitul prezintă un element noutate, mai exact "turnul bisericii noi, strălucitor, se înălța ca un cap biruitor."

4. Structura

Romanul "Ion" are **două părți**: "Glasul pământului" și "Glasul iubirii", titluri ce sugerează "vocile" interioare care motivează acțiunile personajului.

Prima parte urmărește **patima** lui Ion **pentru pământ** și dorința lui de a se impune în ierarhia satului, în care el este marginalizat, neavând avere. El își atinge țelul seducând-o pe Ana, fiica lui Vasile Baciu, om bogat din Pripas și reprimându-și dragostea pentru Florica, o fată frumoasă, dar săracă. Lăsând-o însărcinată pe Ana, Ion îl obligă pe Baciu să i-o dea de nevastă și împreună cu ea, pământul.

Partea a doua urmărește personajul principal în ipostaza de stăpân al averii dorite și dorința de reîntoarcerea sa la prima dragoste, la Florica, măritată între timp cu George Bulbuc, rivalul său. Sinuciderea Anei, moartea lui Petrișor (copilașul ei și al lui Ion) sunt evenimente care precipită acțiunea, grăbind și sfârșitul tragic al protagonistului omorât cu sapa de George care l-a surprins în ograda sa.

Romanul are **treisprezece capitole**, număr fatidic, ales pentru a sugera probabil tragedia eroului. Fiecare poartă titluri semnificative, subliniind tehnica circularității, primul și ultimul capitol intitulându-se "Începutul" și "Sfârșitul". Celelalte sunt identice cu numele unor personaje ("Vasile", "Copilul", "George"), marchează evenimente ("Nunta", "Sărutarea", "Ștreangul") sau au titluri simbolice ("Zvârcolirea", "Noaptea", "Blestemul").

6. Relații temporale și spațiale

Din punct de vedere **temporal**, acțiunea este plasată pe durata câtorva ani, la începutul secolului al XX-lea, începând în plină vară, într-o duminică, la horă. Apoi, evenimentele se succed pe fundalul toamnei, al iernii, uneori alert, alteori mai lent, în cronologia specifică timpului real. Ritmul se accelerează spre finalul romanului când se consumă drama lui Ion și se produce moartea lui.

Din punct de vedere **spațial**, acțiunea se desfășoară în cea mai mare parte în satul Pripas, dar cu trimiteri în zone învecinate: Armadia, Jidovița, Lechința, Cluj, Sibiu, așadar în regiunea Ardealului și subliniază veridicitatea specific realistă.

Indicii temporali și spațiali au rolul de a orienta cititorul în universul ficțional, dar mai ales de a crea impresia de veridicitate, iluzia realului, caracteristică romanului realist.

7. Subjectul romanulul

Expozițiunea fixează locul, timpul și personajele, atât prin incipit, cât și prin scena horei duminicale, la care participă toată suflarea satului Pripas, enveniment dinamic, cu caracter monografic.

În timpul petrecerii se prefigurează conflictul, deoarece Ion hotărăște să danseze cu Ana, fata cea bogată, chiar dacă îl atrăgea Florica, fata cea saracă. Apariția lui Vasile Baciu marchează **intriga**, pentru că țăranul bogat îl numește pe Ion "sărăntoc", "fleandură", umilindu-l, ceea ce declanșează dorința de răzbunare a tânărului ambițios și mândru.

Conflictul central este determinat de lupta pentru pământ, dată de Ion, un țăran sărac, care trăiește marginalizat în sat fiindcă nu are avere. Conflictul principal, **exterior**, se manifestă între Ion și Vasile Baciu, Ana fiind motivul confruntării lor.

Drama protagonistului este ilustrată de **conflictul interior**, între obsesia pentru pământ

și pentru Florica, așa cum sugerat de titlurile celor două părți ale romanului.

Conflictele secundare dintre învățătorul Herdelea și preotul Belciug, dintre Ion și George (supremația în sat, mâna Anei), dintre Ion și Simion Lungu (de la o brazdă de pământ) completează tabloul relațiilor interumane.

Desfășurarea acțiunii prezintă, pe mai multe planuri narative, evoluția personajelor și a relațiilor dintre ele, având în centru pe Ion, Ana, Vasile Baciu, George Bulbuc, Florica. Prima confruntare dintre Ion și George, care se bat la cârciumă, semnalează disputarea întâietății pentru mâna Anei. Vasile Baciu și-l dorește ca ginere pe George, dar fata lui are ochi doar pentru Ion. În urma acestei bătăii, flăcăul sărac iese învingător, fapt pentru care preotul Belciug îl ceartă aspru în biserică. Acest episod are o replică simetrică în finalul romanului, când iese "învingător" George.

Eroul principal renunță temporar la pasiunea lui pentru frumoasa Florica și își îndreaptă toată atenția către Ana, cea urâțică, pentru a-și atinge scopul. Ion o seduce pe Ana, profitând de slăbiciunea ei pentru el, forțându-l astfel pe Vasile Baciu să i-o dea de soție. Pentru Ana începe calvarul: este alungată și maltratată atât de tată, cât și de bărbat, pentru că Ion nu intra în posesia actelor pentru avere.

Ana dă naștere copilului, lui Petrișor, dar își dă seama, încă de la nuntă, când mirele dansase cu Florica, rivala ei, că pasiunea celor doi nu s-a stins și că, pe parcurs, Ion nu o iubea. Ca urmare, îi spune bărbatului ei că se va omorî, gest la care va recurge spânzurându-se în grajd (după cum procedase și cârciumarul Avrum, a cărui sinucidere a marcat-o).

Nici moartea Anei, nici cea a copilului nu-i trezește lui Ion regrete sau sentimente de vinovație, deoarece amândoi însemnau pentru el doar niște simple garanții de obținere și de menținere a proprietății asupra pământului lui Vasile Baciu. Reîntors la dragostea dintâi, la Florica, Ion ignoră faptul că aceasta este măritată cu George.

Deznodământul previzibil rezolvă conflictele: Bulbuc știe de la Savista, oloaga satului, de vizitele lui Ion la soția sa.Într-o noapte îl surprinde în gospodăria lui, venind la Florica, și îl ucide cu sapa. George își recunoaște vina în fața autorităților care, examinând corpul neînsuflețit al lui Ion, stabilesc că acesta ar fi putut trăi o sută de ani, dacă lovitura nu i-ar fi fost fatală. Florica rămâne singură în urma arestării lui George, iar preotul Belciug are satisfacția de a vedea că averea lui Ion revine bisericii.

În plan secundar, este prezentat destinul familiei Herdelea, relațiile învățătorului cu Ion, cu preotul, cu autoritățile maghiare, evoluția lui Titu ca poet și jurnalist, nunta Laurei cu George Pintea, apoi a lui Ghighi, retragerea lui Zaharia la pensie și instalarea unui proaspăt învățător, Zăgreanu.

III. Concluzia

În concluzie, romanul *Ion* este o capodoperă a literaturii române datorită îmbinării dintre tema tradițională a pământului și tehnicile moderne de caracterizare a personajului, ilustrând în mod realist dramele individuale și colective din societatea rurală.